

РОЗДІЛ 4. ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ, АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА, АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

DOI 10.32782/2786-9156.108.4.128-136

УДК 342.951:347.963

Кальчук О.М., кандидат юридичних наук, докторант Київського інституту інтелектуальної власності і права Національного університету «Одеська юридична академія» (м. Київ, Україна)

e-mail: kalchuk8585@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-0582-8168>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РОЗГЛЯДУ СКАРГ ГРОМАДЯН ЩОДО ВЧИНЕННЯ ДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОКУРОРОМ

Наукова стаття присвячена визначенню особливостей адміністративно-правового регулювання розгляду скарг громадян щодо вчинення дисциплінарного правопорушення прокурором. Досліджено законодавчі та підзаконні акти, що регулюють порядок перевірки скарги у дисциплінарному провадженні, права скажника та особливості прийняття остаточного рішення. Вивчено праці науковців, які досліджували особливості дисциплінарної відповідальності прокурорів.

Зазначено, що дисциплінарна відповідальність прокурорів – це обов'язок прокурора, який вчинив дисциплінарне правопорушення, зазнати певних обмежень організаційного характеру, які застосовуються у встановленому порядку за рішенням уповноваженого органу.

Визначено особливості адміністративно-правового регулювання розгляду скарг громадян кваліфікаційно-дисциплінарною комісією прокурорів: скажника повинні повідомити про відкриття провадження за дисциплінарною скаргою або відмову у його відкритті; подання громадянином заяви про відкликання скарги не може бути причиною для припинення дисциплінарного провадження; скажника слід запросити на засідання уповноваженого органу, який буде розглядати висновок про наявність дисциплінарного проступку у діях прокурора; громадянину повинні надіслати остаточне рішення кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів.

Запропоновано вдосконалити адміністративно-правове регулювання розгляду дисциплінарних скарг громадян щодо вчинення дисциплінарних правопорушень прокурорами: запровадити можливість надіслання на розгляд уповноваженого органу будь-яких скарг, з якими громадяни звертаються до різних органів прокуратури, якщо вони містять інформацію про вчинення дисциплінарного проступку прокурором; встановлення права скажника ознайомитися з висновком про наявність або відсутність дисциплінарного порушення у вчинку прокурора.

Ключові слова: дисциплінарна відповідальність, скарга, адміністративно-правове регулювання, дисциплінарне провадження, скажник, прокурор.

Постановка проблеми. Належне виконання прокурором своїх обов'язків є запорукою забезпечення об'єктивного та неупередженого досудового слідства, а також захисту прав учасників кримінального процесу. Громадяни мають право звертатися з дисциплінарними скаргами щодо порушення обов'язків прокурорами до уповноважених органів влади. Відповідне адміністративно-правове регулювання порядку розгляду таких скарг і забезпечення прав громадян у дисциплінарному провадженні є гарантією об'єктивності та справедливості ухвалених рішень. Ці обставини визначають актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми правового регулювання дисциплінарного провадження стосовно прокурорів неодноразово привертала увагу науковців. Загальнотеоретичні засади дисциплінарної відповідальності прокурорів висвітлено у працях таких науковців, як Б.В. Лавренко [1], І.В. Назаров та М.О. Сурженко [2]. У цих дослідженнях містяться відомості про правове регулювання дисциплінарної відповідальності та повноваження відповідних органів.

Процедура застосування дисциплінарної відповідальності прокурорів була предметом досліджень В.Л. Костюка та Б.В. Семененка [3], які акцентували увагу на процедурних аспектах та ролі громадян у дисциплінарному провадженні. Особливості відповідальності прокурорів за порушення етичних норм висвітлювала І.О. Билиця [4]. Це дослідження важливі для розуміння специфіки поведінки прокурорів під час їхньої взаємодії з громадянами, адже порушення етичних норм може статися саме під час прийому громадян.

Зазначені наукові праці дають змогу зрозуміти загальні засади правового регулювання дисциплінарного провадження стосовно прокурорів. Однак досі залишаються недостатньо дослідженими особливості адміністративно-правового регулювання розгляду скарг громадян на дисциплінарні порушення, вчинені прокурорами.

Формулювання цілей. Метою дослідження є визначення особливостей адміністративно-правового регулювання порядку розгляду скарг громадян на вчинення дисциплінарного правопорушення прокурором.

Виклад основного матеріалу. Вжиття заходів дисциплінарної відповідальності є важливим чинником забезпечення державної дисципліни й законності [5, с. 194].

Правові засади дисциплінарної відповідальності прокурорів встановлені у ст. ст. 43–50 та ст. 73 Закону України «Про прокуратуру», а також підзаконних актах [6]. Законодавство не містить визначення поняття дисциплінарної відповідальності або дисциплінарного правопорушення, вчиненого прокурором.

Б.В. Лавренко зазначає, що дисциплінарна відповідальність прокурора завжди є індивідуальною і конкретною, виражаючи негативну оцінку з боку держави не лише самого проступку, але й особи прокурора [1, с. 81]. І.В. Назаров та М.О. Сурженко акцентують увагу на тому, що дисциплінарна відповідальність працівників прокуратури є різновидом юридичної відповідальності, але характеризується певною специфікою, зумовленою особливим статусом прокурора. Серед особливих ознак такої відповідальності науковці виділяють спеціальні підстави, зокрема службово-трудоий проступок, особливий порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності, застосування дисциплінарного стягнення виключно спеціально уповноваженим органом, а не керівником прокуратури [2, с. 150].

Дійсно, зазначені ознаки характеризують специфіку дисциплінарної відповідальності прокурорів, але вони не містять чіткого визначення цього поняття. Отже, у межах цього дослідження буде здійснено спробу надати загальнотеоретичне визначення дисциплінарної відповідальності прокурорів.

Порядок і умови притягнення прокурорів до дисциплінарної відповідальності визначені окремими статтями Закону України «Про прокуратуру». Зокрема, ст. 43 цього Закону встановлює конкретні підстави для притягнення прокурорів до дисциплінарної відповідальності, серед яких: невиконання або неналежне виконання службових обов'язків, необґрунтоване зволікання з розглядом звернення, розголошення таємниці, що охороняється законом, систематичне або одноразове грубе порушення правил прокурорської етики, порушення правил внутрішнього службового розпорядку.

Види дисциплінарних стягнень, що можуть бути застосовані до прокурорів, встановлені у ст. 49 Закону України «Про прокуратуру». Відповідно до ст. 73 цього ж

Закону, органом, який здійснює дисциплінарне провадження стосовно прокурорів, є кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів (далі – КДК прокурорів) [6]. Положення про порядок роботи цього органу затверджено Всеукраїнською конференцією прокурорів у 2017 році. Цей підзаконний акт регулює особливості здійснення дисциплінарного провадження стосовно прокурорів [7]. Таким чином, законодавство встановлює загальний порядок притягнення прокурорів до дисциплінарної відповідальності за вчинені правопорушення, що забезпечує дотримання принципу законності та прозорості у цій сфері.

Окремі з названих вище видів дисциплінарних порушень прокурорів можуть стати відомими лише внаслідок подання відповідних скарг громадянами. Відповідно до ч. 2 ст. 45 Закону України «Про прокуратуру», кожен, кому відомі факти про вчинення прокурором дисциплінарного проступку, має право звернутися до КДК прокурорів з відповідною заявою [6]. Так, громадянин може подати скаргу про такий вид дисциплінарного проступку, як порушення правил прокурорської етики під час спілкування з відвідувачами. Наприклад, згідно зі ст. 31 Кодексу професійної етики та поведінки прокурорів, під час спілкування з громадянами неприпустимі прояви зверхності, зневажливого ставлення до них [8]. Про випадки порушення зазначених вимог прокурарами працівники КДК прокурорів можуть дізнатися виключно зі скарг громадян, які зазнали некультурного спілкування під час прийому в органах прокуратури.

Скаргу щодо порушення строків розгляду звернення громадянина окремим прокурором може подати виключно сам громадянин, якщо розгляд його звернення триває занадто довго. Звернення громадянина може містити відомості, що можуть викликати сумнів у об'єктивності, неупередженості, незалежності, чесності та непідкупності органів прокуратури. Можливо, у скарзі громадянина будуть викладені відомості, що свідчать про неналежне виконання прокурором службових обов'язків. Учасник кримінального провадження може підготувати скаргу про висловлювання прокурором в інтерв'ю медіа певної інформації, яка порушує принцип презумпції невинуватості. Отже, про окремі види дисциплінарних порушень, вчинені працівниками прокуратури, КДК прокурорів може дізнатися виключно зі звернень громадян.

Слід зауважити, що навряд чи скарга громадянина може містити відомості про розголошення прокурором державної або іншої таємниці, яка охороняється законом, про порушення правил внутрішнього трудового розпорядку. Подібні дисциплінарні правопорушення в діяльності прокурора можуть бути виявлені його керівником.

Дисциплінарне провадження щодо прокурорів врегульовано нормами Закону України «Про прокуратуру» та Положення про КДК прокурорів. Досліджуючи процедуру притягнення прокурорів до дисциплінарної відповідальності, В.Л. Костюк та Б.В. Семененко розрізняють декілька стадій дисциплінарного провадження, а саме: встановлення факту вчинення прокурором дисциплінарного проступку, відкриття дисциплінарного провадження, перевірка дисциплінарної скарги, підготовка та розгляд висновку про наявність дисциплінарного проступку у діях прокурора та прийняття рішення КДК прокурорів у дисциплінарному провадженні [3, с. 17]. Вважаємо, що у разі подання громадянином дисциплінарної скарги стадії дисциплінарного провадження повинні виглядати дещо інакше: надходження і реєстрація дисциплінарної скарги, розподіл скарги та відкриття дисциплінарного провадження, перевірка відомостей, викладених у скарзі, прийняття остаточного рішення по скарзі КДК прокурорів.

Право громадянина на звернення до органів влади встановлено і гарантовано Конституцією України та законодавством України. Згідно зі ст. 40 Конституції України, усі мають право направляти індивідуальні або колективні письмові звернення чи

особисто звертатися до органів влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб цих органів, які зобов'язані розглянути звернення та надати відповідь у встановлений законом строк [9]. Порядок розгляду звернень громадян детально врегульовано Законом України «Про звернення громадян» та підзаконними актами, прийнятими у кожному органі влади. Зокрема, у Законі України «Про звернення громадян» встановлені види звернень, вимоги до звернення, порядок розгляду пропозицій, зауважень, клопотань або скарг окремих громадян. Передбачено особливості організації особистого прийому громадян, порядок подання та розгляду електронних петицій в органах влади [10]. Норми цього законодавчого акта поширюються і на скарги громадян, подані до КДК прокурорів щодо бездіяльності прокурора, порушення правил прокурорської етики, сумнівів щодо неупередженості, об'єктивності, незалежності прокурора.

Характеризуючи стадію реєстрації звернення громадянина та відкриття дисциплінарного провадження, варто зазначити таке. Інструкція з розгляду звернень і запитів та організації особистого прийому громадян у КДК прокурорів затверджена Всеукраїнською конференцією прокурорів у 2017 р. (далі – Інструкція про звернення до КДК прокурорів). Цей підзаконний акт регулює порядок реєстрації та розгляду звернення громадянина, в тому числі дисциплінарної скарги. Згідно з п. 6.8 Інструкції про звернення до КДК прокурорів, дисциплінарна скарга про вчинення прокурором дисциплінарного проступку негайно передається працівнику секретаріату КДК прокурорів для реєстрації дисциплінарної скарги в автоматизованій системі розподілу дисциплінарних скарг [11]. Отже, розподіл дисциплінарних скарг повинен здійснюватися секретаріатом КДК прокурорів в автоматизованому режимі.

Порядок відкриття дисциплінарного провадження встановлено у ст. 46 Закону України «Про прокуратуру», яка передбачає автоматизований розподіл дисциплінарної скарги та визначення уповноваженого члена КДК прокурорів, який буде здійснювати дисциплінарне провадження [6]. Положення про автоматизовану систему розподілу дисциплінарних скарг затверджено рішенням КДК прокурорів у 2021 році (далі – Положення про розподіл скарг). Відповідно до п. 3 Положення про розподіл скарг, дисциплінарною скаргою вважається будь-яке звернення особи з вимогою про притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності у зв'язку з вчиненням протиправних дій, бездіяльності та прийняттям протиправних рішень. Згідно з п. 12 Положення про розподіл скарг, критерієм для розподілу скарги є поточне навантаження члена КДК прокурорів [12]. Можна дійти висновку, що законодавчі та підзаконні акти передбачають такий порядок розподілу дисциплінарних скарг, коли забезпечуються об'єктивність і неупередженість процедури визначення члену КДК прокурорів, який буде розглядати цю скаргу.

Слід наголосити на тому, що у ч. 2 ст. 46 Закону України «Про прокуратуру» визначено підстави для відмови у відкритті кримінального провадження. За відсутності таких обставин уповноважений член КДК прокурорів відкриває дисциплінарне провадження [6]. Згідно з п. 98 Положення про КДК прокурорів, строк прийняття відповідного рішення повинен складати десять робочих днів з моменту реєстрації дисциплінарної скарги. Після прийняття одного з цих рішень про нього слід повідомити скаржнику протягом трьох робочих днів [7]. Таким чином, складання цього процесуального документа завершує першу стадію розгляду дисциплінарної скарги громадянина.

Наступна стадія дисциплінарного провадження передбачає перевірку відомостей, викладених у скарзі. Відповідно до ч. 6 ст. 46 Закону України «Про прокуратуру», член КДК прокурорів, якому доручили розгляд скарги, може ознайомлюватися з документами, що стосуються предмета перевірки, отримувати їхні копії, опитувати

прокурорів та інших осіб, яким відомі обставини дисциплінарного проступку, звертатися із запитом до органів влади, підприємств, установ, організацій і об'єднань громадян [6]. Відповідно до п. 100 Положення про КДК прокурорів, одним з учасників дисциплінарного провадження є особа, яка подала дисциплінарну скаргу [7]. Отже, під час перевірки відомостей, викладених у дисциплінарній скарзі, може бути опитаний громадянин, який звернувся зі скаргою, для уточнення окремих обставин вчинення дисциплінарного проступку прокурором.

Важливо наголосити на тому, що, згідно з п. 103 Положення про КДК прокурорів, відкликання або відмова від дисциплінарної скарги не може бути підставою для закриття кримінального провадження [7]. Можна дійти висновку, що цей підзаконний акт припускає можливість подання громадянином заяви про відмову від дисциплінарної скарги, але такий документ не може бути підставою для припинення дисциплінарного провадження.

Слід звернути увагу на норму п. 105 Положення про КДК прокурорів, яка встановлює можливість об'єднання в одному провадженні декількох дисциплінарних скарг, поданих стосовно одного прокурора [7]. Дійсно, стосовно прокурора, який систематично порушує строки розгляду звернень громадян або правила прокурорської етики, можуть бути подані скарги багатьма відвідувачами.

Відповідно до ч. 9 і ч. 10 ст. 46 Закону України «Про прокуратуру», перевірка відомостей, викладених у дисциплінарній скарзі, може тривати до двох місяців, а за необхідності – подовжена до трьох місяців. За результатами перевірки член КДК прокурорів складає висновок про наявність або відсутність дисциплінарного проступку у діях прокурора [6]. Саме складанням цього висновку завершується стадія перевірки дисциплінарної скарги. Повідомлення громадянину, що подав скаргу, про зміст висновку або ознайомлення його з висновком, складеним за результатами перевірки дисциплінарної скарги, законодавством не передбачено.

Наступною стадією дисциплінарного провадження є прийняття рішення за скаргою КДК прокурорів. Як передбачено у ст. 47 Закону України «Про прокуратуру», на засідання КДК прокурорів запрошується особа, яка подавала дисциплінарну скаргу [6]. Згідно з п. 109 Положення про КДК прокурорів, повідомлення про час і місце проведення засідання має бути надіслане за десять днів до його проведення. Відповідно до п. 111 Положення про КДК прокурорів, розгляд висновку відбувається на засадах змагальності, на засіданні КДК прокурорів обов'язково заслуховуються пояснення особи, яка подала скаргу [7]. Громадянину варто скористатися цим правом і висловити свою думку на засіданні КДК прокурорів.

Відповідно до ч. 9 ст. 48 Закону України «Про прокуратуру», рішення КДК прокурорів, прийняте за результатами розгляду дисциплінарного провадження, оприлюднюється на вебсайті цього органу у семиденний строк [6]. Згідно з п. 115 Положення про КДК прокурорів, копія рішення у дисциплінарному провадженні у семиденний строк надсилається особі, яка подавала дисциплінарну скаргу [7]. Отже, законодавчі та підзаконні акти встановлюють гарантії для ознайомлення громадянина з рішенням КДК прокурорів, яке прийнято за його скаргою у дисциплінарному провадженні.

Громадянину варто ознайомитися зі зразком дисциплінарної скарги, оприлюдненим на сайті КДК прокурорів. Зразок скарги передбачає зазначення не лише відомостей про заявника та прокурора, вчинок якого оскаржується, але й конкретного виду дисциплінарного порушення, передбаченого у ч. 1 ст. 43 Закону України «Про прокуратуру». Далі скаржнику варто докладно описати сутність дисциплінарного проступку, вчиненого прокурором, додати необхідні документи, які можуть підтвердити відомості, викладені у скарзі [13]. Використання запропонованого КДК прокурорів

зразка дисциплінарної скарги може полегшити складення цього документа, але не може вважатися обов'язковою умовою для реєстрації скарги. Вона може бути викладена у довільній формі.

У скарзі громадянину варто детально викласти обставини вчинення дисциплінарного проступку. Наприклад, зазначити, коли саме під час прийому громадян в органах прокуратури певний прокурор порушив правила прокурорської етики, в чому саме полягали такі порушення, з якого питання громадянин звертався до органів прокуратури. І.О. Билиця пропонує створити при регіональних прокуратурах комісії з прокурорської етики, які б розглядали скарги громадян, в яких викладені виключно моральні аспекти, не пов'язані зі службовою діяльністю прокурора [4]. Цю пропозицію варто вважати слушною та врахувати у законотворчій діяльності.

Якщо до КДК прокурорів громадянин подає скаргу про зволікання з розглядом його звернення в органах прокуратури, йому варто надати копію поштового повідомлення про доставку до прокуратури його листа. Можливо, варто додати до скарги копію його звернення з позначкою працівника канцелярії органу прокуратури про отримання. Термін розгляду звернення, встановлений у ст. 20 Закону України «Про звернення громадян», складає один місяць, а в окремих випадках він може бути подовжений до 45 днів [10]. Якщо після подачі звернення минуло більше двох місяців, а відповіді на звернення не надійшло, виникають підстави для подачі дисциплінарної скарги про зволікання із розглядом звернення громадянина.

Іноді внаслідок необізнаності громадянина з нормами законодавства, скарга на рішення прокурора може бути подана не до КДК прокурорів, а до прокуратури вищого рівня. Подібна скарга може бути складена не за встановленою формою, але містити правдиві відомості про неналежне виконання прокурором своїх обов'язків. Вважаємо, що такі скарги повинні надсилатися відповідною прокуратурою до КДК прокурорів.

Висновки. Дисциплінарна відповідальність прокурорів – це обов'язок прокурора, який вчинив дисциплінарне правопорушення, зазнати певних обмежень організаційного характеру, які застосовуються у встановленому порядку за рішенням уповноваженого органу. Однією з підстав для відкриття дисциплінарного провадження стосовно прокурора є подання скарги громадянином.

Особливості адміністративно-правового регулювання розгляду скарг громадян стосовно вчинення дисциплінарного правопорушення прокурором полягають у такому:

- громадяни можуть подати до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів скарги щодо зволікання із розглядом їхнього звернення прокурором, порушення правил етичної поведінки під час прийому громадян, публічного висловлювання прокурора, яке порушує принцип презумпції невинуватості;
- про відкриття провадження за дисциплінарною скаргою або відмову у відкритті такого провадження громадянина варто повідомити у встановлений строк;
- під час перевірки відомостей, викладених у скарзі, уповноважений член КДК прокурорів може опитати громадянина, який подав скаргу, для уточнення відомостей, викладених у скарзі;
- подача скаржником заяви про відкликання скарги не може бути причиною для припинення дисциплінарного провадження;
- ознайомлення громадянина з висновком члена КДК прокурорів, який здійснював перевірку дисциплінарної скарги, законодавством не передбачено;
- на засідання КДК прокурорів, яке буде розглядати висновок про наявність дисциплінарного проступку у діях прокурора, повинен бути запрошений скаржник;
- громадянину, який подав дисциплінарну скаргу, повинні надати можливість виступити на засіданні КДК прокурорів;

– копія рішення КДК прокурорів у дисциплінарному провадженні у семиденний строк надсилається особі, яка зверталася з дисциплінарною скаргою.

Для вдосконалення адміністративно-правового регулювання розгляду дисциплінарних скарг громадян у Законі України «Про прокуратуру» та Положенні про порядок роботи відповідного органу, що здійснює дисциплінарне провадження, варто передбачити такі норми:

– обов'язок органів прокуратури надсилати на розгляд КДК прокурорів будь-які скарги, з якими громадяни звертаються до органів прокуратури будь-якого рівня щодо бездіяльності або неналежного виконання обов'язків прокурорами;

– встановлення можливості ознайомлення скаржника з висновком члена КДК прокурорів, який здійснював дисциплінарне провадження.

Перспективи подальших наукових досліджень можуть бути пов'язані з удосконаленням правового регулювання участі громадян у дисциплінарному провадженні стосовно прокурорів.

Використані джерела:

1. Лавренко Б.В. Щодо питання дисциплінарної відповідальності працівників органів прокуратури. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2016. № 22. С. 79–82.

2. Назаров І.В., Сурженко М.О. Теоретичні засади відповідальності прокурорів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2017. Вип. 47. Том 3. С. 149–152.

3. Костюк В.Л., Семененко Б.В. Процедура застосування дисциплінарної відповідальності прокурора: теоретико-правовий аспект. *Журнал східноєвропейського права*. 2017. № 42. С. 12–20.

4. Билиця І.О. Особливості відповідальності прокурорів за порушення етичних норм. *Право і суспільство*. 2019. № 3. Ч. 2. С. 130–134.

5. Логоша В.В., Теремецький В.І. Реалізація органами прокуратури повноважень у сфері дисциплінарної відповідальності: адміністративно-правовий аспект. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2011. № 3 (54). С. 193–202.

6. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> (дата звернення: 30 листопада 2024 року).

7. Положення про порядок роботи відповідного органу, що здійснює дисциплінарне провадження: прийнято Всеукраїнською конференцією прокурорів 27 квітня 2017 р. *Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів: офіційний сайт*. URL: <https://kdkp.gov.ua/page/approved-documents> (дата звернення: 30 листопада 2024 року).

8. Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів: затверджено Всеукраїнською конференцією прокурорів 27 квітня 2017 р. *Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів: офіційний сайт*. URL: <https://kdkp.gov.ua/page/approved-documents> (дата звернення: 30 листопада 2024 року).

9. Конституція України: Основний Закон України від 28 червня 2024 р. № 254к/96-вр. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр> (дата звернення: 30 листопада 2024 року).

10. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 р. № 393/96-ВР. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-вр#Text> (дата звернення: 30 листопада 2024 року).

11. Інструкція з розгляду звернень і запитів та організації особистого прийому громадян у відповідному органі, що здійснює дисциплінарне провадження: рішення Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів від 18 листопада 2021 р. № 23зп-21. *Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів: офіційний сайт*. URL: https://kdkp.gov.ua/uploads/files/Polojennja_pro_poradok_roboti_vidpovidnogo_organu_27.08.2024.pdf (дата звернення: 30 листопада 2024 року).

12. Положення про автоматизовану систему розподілу дисциплінарних скарг: рішення Ради прокурорів та КДКС прокурорів від 25 жовтня 2021 р. № 9. *Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів: офіційний сайт*. URL: <https://kdkp.gov.ua/page/normatyvni-dokumenty-organi> (дата звернення: 30 листопада 2024 року).

13. Дисциплінарна скарга на вчинення прокурором дисциплінарного проступку: зразок: затверджена Кваліфікаційно-дисциплінарною комісією прокурорів. *Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів: офіційний сайт*. URL: <https://kdkp.gov.ua/page/approved-documents> (дата звернення: 30 листопада 2024 року)

References:

1. Lavrenko, B.V. (2016). Shchodo pytannia dystsyplinarnoi vidpovidalnosti pratsivnykiv orhaniv prokuratury [On the issue of disciplinary liability of employees of the prosecutor's office]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii "Yurysprudentsiia" – Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series "Jurisprudence"*, № 22. S. 79–82 [in Ukrainian].
2. Nazarov, I.V., & Surzhenko, M.O. (2017). Teoretychni zasady vidpovidalnosti prokuroriv [Theoretical principles of prosecutors' liability]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii "Pravo" – Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. Law series*, Vypusk 47. Tom 3. S. 149–152 [in Ukrainian].
3. Kostyuk, V.L., & Semenenko, B.V. (2017). Protsedura zastosuvannya dystsyplinarnoi vidpovidalnosti prokurora: teoretyko-pravovyi aspekt [The procedure for applying disciplinary liability of a prosecutor: theoretical and legal aspect]. *Zhurnal shhidnoievropei skoho prava – Journal of East European Law*, № 42. S. 12–20 [in Ukrainian].
4. Bylytsia, I.O. (2019). Osoblyvosti vidpovidalnosti prokuroriv za porushennia etychnykh norm [Peculiarities of prosecutors' liability for violation of ethical norms]. *Pravo i suspilstvo – law and society*, № 3. Ch. 2. S. 130–134 [in Ukrainian].
5. Lohosha, V.V., & Teremetskyi, V.I. (2011). Realizatsiia orhanamy prokuratury povnovazhen u sferi dystsyplinarnoi vidpovidalnosti: administratyvno-pravovyi aspekt [Implementation of powers by prosecutors in the field of disciplinary liability: administrative and legal aspect]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav – Bulletin of Kharkiv National University of Internal Affairs*, № 3 (54). S. 193–202 [in Ukrainian].
6. Pro prokuraturu: Zakon Ukrainy vid 14.10.2014 № 1697-VII [On the Prosecutor's Office: Law of Ukraine dated 14.10.2014 No. 1697-VII]. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy – Verkhovna Rada of Ukraine. Legislation of Ukraine*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> [in Ukrainian].
7. Polozhennia pro poriadok roboty vidpovidnoho orhanu, shcho zdiisniuie dystsyplinarne provadzhennia: pryiniato Vseukrainskoiiu konferentsiieiu prokuroriv 27.04.2017 [Regulations on the procedure for the work of the relevant body conducting disciplinary proceedings: adopted by the All-Ukrainian Conference of Prosecutors on 27.04.2017]. *Kvalifikatsiino-dystsyplinarna komisiia prokuroriv. Ofitsiynyi sait – Qualification and disciplinary commission of prosecutors. Official site*. Retrieved from: <https://kdkp.gov.ua/page/approved-documents> [in Ukrainian].
8. Kodeks profesiinoi etyky ta povedinky prokuroriv: zatverdzheno Vseukrainskoiiu konferentsiieiu prokuroriv 27.04.2017 [Code of Professional Ethics and Conduct of Prosecutors: approved by the All-Ukrainian Conference of Prosecutors on April 27, 2017]. *Kvalifikatsiino-dystsyplinarna komisiia prokuroriv. Ofitsiynyi sait – Qualification and disciplinary commission of prosecutors. Official site*. Retrieved from: <https://kdkp.gov.ua/page/approved-documents> [in Ukrainian].
9. Konstytutsiia Ukrainy: Osnovnyi Zakon Ukrainy vid 28.06.2024 № 254k/96-vr [Constitution of Ukraine: Fundamental Law of Ukraine dated June 28, 2024 № 254к/96-вр]. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy – Verkhovna Rada of Ukraine. Legislation of Ukraine*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr> [in Ukrainian].
10. Pro zvernennia hromadian: Zakon Ukrainy vid 02.10.1996 № 393/96-VR [On citizens' applications: Law of Ukraine dated 02.10.1996 No. 393/96-BP]. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy – Verkhovna Rada of Ukraine. Legislation of Ukraine*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-vr#Text> [in Ukrainian].
11. Instruktsiia z rozghliadu zvernien i zapytiv ta orhanizatsii osobystoho pryiomu hromadian u vidpovidnomu orhani, shcho zdiisniuie dystsyplinarne provadzhennia: rishennia Kvalifikatsiino-dystsyplinarnoi komisii prokuroriv vid 18.11.2021 № 23zp-21 [Instructions for considering appeals and requests and organizing personal reception of citizens in the relevant body conducting disciplinary proceedings: decision of the Qualification and Disciplinary Commission of Prosecutors dated 18.11.2021 No. 23зп-21]. *Kvalifikatsiino-dystsyplinarna komisiia prokuroriv. Ofitsiynyi sait – Qualification and disciplinary commission of prosecutors. Official site*. Retrieved from: https://kdkp.gov.ua/uploads/files/Polojennja_pro_poradok_roboti_vidpovidnoho_organu_27.08.2024.pdf [in Ukrainian].

12. Polozhennia pro avtomatyzovanu systemu rozpodilu dystsyplinarykh skarh: rishennia Rady prokuroriv ta KDKS prokuroriv vid 25.10.2021 № 9 [Regulations on the automated system for distributing disciplinary complaints: decision of the Council of Prosecutors and the KDKS of Prosecutors dated 25.10.2021 No. 9]. *Kvalifikatsiino-dystsyplinarna komisiia prokuroriv. Ofitsiyni sait – Qualification and disciplinary commission of prosecutors. Official site*. Retrieved from: <https://kdkp.gov.ua/page/normatyvni-dokumenty-orhanu> [in Ukrainian].

13. Dystsyplinarna skarha na vchynennia prokurorom dystsyplinarnoho prostupku: zrazok: zatverdzhena Kvalifikatsiino-dystsyplinarnoiu komisiieiu prokuroriv [Disciplinary complaint against a prosecutor for committing a disciplinary offense: sample: approved by the Qualification and Disciplinary Commission of Prosecutors]. *Kvalifikatsiino-dystsyplinarna komisiia prokuroriv. Ofitsiyni sait – Qualification and disciplinary commission of prosecutors. Official site*. Retrieved from: <https://kdkp.gov.ua/page/approved-documents> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії 09.12.2024

Kalchuk O., PhD in Law, Doctoral student, Kyiv Institute of Intellectual Property and Law of the National University "Odessa Law Academy" (Kyiv, Ukraine)

ADMINISTRATIVE AND LEGAL PRINCIPLES OF CONSIDERATION OF CITIZENS' COMPLAINTS REGARDING THE COMMISSION OF A DISCIPLINARY OFFENSE BY A PROSECUTOR

The scientific article is devoted to determining the features of administrative and legal regulations for consideration of citizens' complaints regarding the commission of a disciplinary offense by a prosecutor. The legislation and by-laws that regulate the procedure for verifying a complaint in disciplinary proceedings, the rights of the complainant, and the features of making a final decision are studied. The works of scientists who studied the features of the disciplinary liability of prosecutors are studied.

It is stated that the disciplinary liability of prosecutors is the obligation of a prosecutor who has committed a disciplinary offense to undergo certain restrictions of an organizational nature, which are applied in the established manner by the decision of the authorized body.

The procedures for how citizens' complaints are handled by the Qualification and Disciplinary Commission of Prosecutors are outlined as follows: the complainant must be informed when disciplinary proceedings are opened or if there is a refusal to initiate such proceedings; a complainant's request to withdraw their complaint cannot result in the termination of disciplinary proceedings; the complainant should be invited to attend a meeting of the authorized body that will evaluate whether there has been a disciplinary violation in the prosecutor's actions; the final decision made by the Qualification and Disciplinary Commission of Prosecutors must be communicated to the citizen.

It is proposed to improve the administrative and legal regulation of the consideration of disciplinary citizens' complaints regarding the commission of disciplinary offenses by prosecutors: to introduce the possibility of sending for consideration by the authorized body any complaints with which citizens address various prosecutorial bodies, if they contain information about a disciplinary offense of the prosecutor, to establish the right of the complainant to familiarize himself with the conclusion on the presence or absence of a disciplinary offense in the prosecutor's act.

Key words: disciplinary liability, complaint, administrative and legal regulations, disciplinary proceedings, complainant, prosecutor.